

รูปภาษาที่ใช้อ้างอิงตัวแสดงบทบาทในปริจเจกเรื่องเล่าภาษาเมียน

นางสาว กษมาภรณ์ มณีขาว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-228-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016529

REFERENTS FOR PARTICIPANTS IN MIEN NARRATIVE DISCOURSE

Miss Kasamaporn Maneekhao

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Linguistic

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-228-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปภาษาที่ใช้อ้างอิงถึงตัวแสดงบทบาทในปริจเจตเรื่องเล่าภาษาเมียน
โดย นางสาว กษมาภรณ์ มณีขาว
ภาควิชา ภาษาศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ วงศ์วิภาณนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... *วชิราภัก* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วชิราภัก)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *ก้องกัญญา* ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. กิ่งกัญญา เทพกาญจนา)

..... *เพ็ญศิริ* อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ วงศ์วิภาณนท์)

..... *สมทรง* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมทรง บุรุษพัฒน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

กษมาภรณ์ มณีขาว : รูปภาพที่ใช้อ้างอิงถึงตัวแสดงบทบาทในปริจเฉทเรื่องเล่าภาษาเมี่ยน
(REFERENTS FOR PARTICIPANTS IN MIEN NARRATIVE DISCOURSE)

อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.เพ็ญศิริ วงศ์วิมานนท์, 163 หน้า. ISBN 974-577-228-3

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษารูปภาษาที่ใช้อ้างอิงถึงตัวแสดงบทบาทในปริจเฉทเรื่องเล่าภาษาเมี่ยน โดย
ศึกษาจากข้อมูลที่เป็นนิทานเมี่ยน 5 เรื่อง วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อจำแนกประเภทรูปภาพที่ใช้
อ้างอิง และศึกษาเงื่อนไขการใช้รูปภาพที่ใช้อ้างอิงแต่ละประเภท รวมทั้งศึกษาคุณสมบัติของรูปภาพที่ใช้
อ้างอิงเหล่านี้ด้วย

ผลการศึกษาพบว่า การอ้างอิงถึงตัวแสดงบทบาทแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ
การอ้างอิงที่ไม่ปรากฏรูป และการอ้างอิงที่ปรากฏรูป เมื่อปรากฏรูปนั้น รูปภาพที่ใช้อ้างอิงแบ่งย่อยได้
เป็น 3 ประเภท คือ รูปซ้ำ รูปแทน และรูปชี้ชัด การอ้างอิงที่ไม่ปรากฏรูปมีความถี่ของการใช้สูงที่สุด
รองลงมาคือ รูปแทน รูปซ้ำ และรูปชี้ชัด ตามลำดับ

เงื่อนไขการใช้รูปภาพที่ใช้อ้างอิงแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ เงื่อนไขทางภาษาและเงื่อนไข
เกี่ยวกับตัวแสดง เงื่อนไขทางภาษามี 3 ประเภทคือ เงื่อนไขทางวากยสัมพันธ์ เงื่อนไขทางอรรถศาสตร์
และเงื่อนไขทางปริจเฉท ส่วนเงื่อนไขเกี่ยวกับตัวแสดงมี 2 ประเภท คือ จำนวนตัวแสดง และระดับ
ความสำคัญของตัวแสดง

นอกจากนั้น ยังพบว่ารูปภาพที่ใช้อ้างอิงแต่ละประเภทมีเงื่อนไขในการปรากฏต่างกัน ขึ้นอยู่กับ
คุณสมบัติประจำตัวของรูปอ้างอิง และเงื่อนไขในตำแหน่งแต่ละตำแหน่งที่รูปภาพที่ใช้อ้างอิงปรากฏ

ภาควิชา ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา ๒๕๖๔

ลายมือชื่อนิติกร กษมาภรณ์ มณีขาว
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพ็ญศิริ วงศ์วิมานนท์

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

KASAMAPORN MANEEKHAO : REFERENTS FOR PARTICIPANTS IN MIEN NARRATIVE DISCOURSE. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. PEANSIRI VONGVIPANOND, Ph.D.
163 pp.

This thesis aims to study participant references in Mien narrative discourses. The study is based on the data corpus of five Mien folk-tales. The purposes of the study are to classify the type of references, to investigate the condition on usage of each type and also to study characteristics of these references.

The result of the analysis shows that participant references can be classified into two types : zero or covert reference and overt reference. Overt reference can be subclassified into three types : repetition, substitution and demonstrative reference. Frequency of occurrence is in this descending order: zero reference, substitution, repetition and demonstrative reference.

Condition on usage can be divided into two types : linguistic condition and participant condition. Linguistic condition is subdivided into three types : syntactic condition, semantic condition and discourse condition. Participant condition is also subdivided into two types : number of participants in a tale and rank of participants.

The various conditions which determine the choice of reference, in addition, show that the choice depends on characteristics of each reference and the conditions posed in each case.

ภาควิชา
สาขาวิชา
ปีการศึกษา ๒๕๓๕

ลายมือชื่อนิติกร
.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาช่วย
.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงมาได้ โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศรี วิงศ์วิภาณนท์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำแนวความคิด ตลอดจน ข้อคิดเห็นต่างๆ อันมีคุณค่าต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อีกทั้งได้ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดีมาตลอด ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมทรง บุรุษพัฒน์ อาจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น และแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อื่น ๆ โดยเฉพาะผู้ช่วยทางด้านภาษา ซึ่งได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลด้วยความตั้งใจเป็นอย่างดี ตลอดจนบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้ทุนอุดหนุนการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของบิดา-มารดา ที่ได้ให้ความรัก ความห่วงใย กำลังใจ รวมทั้งสนับสนุนด้านการเงิน ตลอดเวลาที่ทำงานวิจัยฉบับนี้ และขอขอบคุณคุณคุณจุฬล ลุมพิกานนท์ ที่ให้ความห่วงใย และคอยเป็นกำลังใจให้ทำงานวิจัยชิ้นนี้จนสำเร็จ

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคุณวันทนี พันธชาติ ที่ได้อนุเคราะห์ให้ยืมเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับการพิมพ์วิทยานิพนธ์ คุณวิรัตน์ วาณิชกุลจงเจริญ และคุณวันทนี เกิดผล ที่ช่วยในการจัดรูปเล่มวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี รวมทั้งขอขอบคุณมิตรสหายทุกคนที่ได้เคยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ญ

บทที่

1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.5 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	3
1.7 ความหมายของคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้	4
1.8 คำย่อ สัญลักษณ์ และศัพท์บัญญัติ	5
1.9 ข้อมูล	7
2. การศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
2.1 การศึกษาเกี่ยวกับรูปภาษาที่ใช้อ้างอิง	13
2.2 การศึกษาเกี่ยวกับปริจเจตเรื่องเล่า	20
2.3 การศึกษาเกี่ยวกับภาษาแม่ชน	25
3. รูปภาษาที่ใช้อ้างอิง	36
3.1 นิยาม	36

	หน้า
3.2 การจำแนกประเภทของกลไกในการอ้างอิง	37
3.3 การจำแนกประเภทของรูปอ้างอิง	44
3.4 จำนวนของรูปอ้างอิง	54
4. การใช้รูปอ้างอิง	55
4.1 ปัจจัยที่ทำให้เห็นแนวโน้มการปรากฏของรูปอ้างอิง	55
4.1.1 ปัจจัยทางภาษา	55
4.1.1.1 ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์	56
4.1.1.2 ปัจจัยทางอรรถศาสตร์	66
4.1.1.3 ปัจจัยทางปริจเจก	72
4.1.2 ปัจจัยเกี่ยวกับตัวแสดง	84
4.1.2.1 จำนวนตัวแสดง	84
4.1.2.2 ระดับความสำคัญของตัวแสดง	85
4.2 ลักษณะการใช้รูปอ้างอิงแต่ละประเภท	90
4.2.1 รูปศูนย์	90
4.2.2 รูปอ้างอิงที่ปรากฏรูป	91
4.2.2.1 รูปซ้ำ	91
4.2.2.2 รูปแทน	92
4.2.2.3 รูปชี้ชัด	94
4.3 สรุป	94
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	96
5.1 สรุปผลการวิจัย	96
5.2 ข้อเสนอแนะ	98
เอกสารอ้างอิง	100
ภาคผนวก	105
ประวัติผู้เขียน	163

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตัวอย่างการหาค่าเฉลี่ยของระยะห่างระหว่างรูปภาพที่ใช้อ้างอิง	16
2. การจำแนกประเภทของปริจเจกต์	21
3. ปัจจัยทางภาษา	56
4. ปัจจัยทางวากยสัมพันธ์	66
5. ปัจจัยทางอรรถศาสตร์	72
6. ปัจจัยทางปริจเจกต์	83
7. สัดส่วนระหว่างจำนวนตัวแสดงและจำนวนรูปอ้างอิง 2 ประเภท คือ รูปอ้างอิงที่ปรากฏรูป และรูปศูนย์	84
8. ระดับความสำคัญและความถี่ของการถูกอ้างอิงของตัวแสดงแต่ละตัว ในนิทานเรื่องที่ 1	86
9. ระดับความสำคัญและความถี่ของการถูกอ้างอิงของตัวแสดงแต่ละตัว ในนิทานเรื่องที่ 2	87
10. ระดับความสำคัญและความถี่ของการถูกอ้างอิงของตัวแสดงแต่ละตัว ในนิทานเรื่องที่ 3	87
11. ระดับความสำคัญและความถี่ของการถูกอ้างอิงของตัวแสดงแต่ละตัว ในนิทานเรื่องที่ 4	88
12. ระดับความสำคัญและความถี่ของการถูกอ้างอิงของตัวแสดงแต่ละตัว ในนิทานเรื่องที่ 5	88
13. อัตราเฉลี่ยเป็นร้อยละของการใช้รูปอ้างอิงแต่ละประเภทของตัวเอก ตัวรอง และตัวประกอบ ในนิทานทั้ง 5 เรื่อง	89

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1.	โครงสร้างของปริจเจตเรื่องเล่า	22
2.	องค์ประกอบของปริจเจตเรื่องเล่า	24
3.	กลไกในการอ้างอิง	45
4.	ประเภทของรูปอ้างอิง	46